

Кафедра хореографії

**Тема: Створення хореографічної
композиції**

(Лекція для студентів III курсу хореографія ФФВ
з дисципліни «Мистецтво балетмейстера»)

Лекцію склав: викладач Бойко А.Б.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри хореографії

Протокол № ___ від «___» _____ 2013 р.

Завкафедрою доцент _____ Сосіна В.Ю.

Тема: Створення хореографічної композиції

План.

1. Значення теорії хореографічної композиції.
2. Теорія створення змістовної лексики.
3. Виникнення хореографічного задуму.
4. Визначення терміну «сюїта».

Як і всі інші види мистецтва, танець відображає дійсність, що нас оточує, розкриває навколишнє життя в усіх його проявах. Теорія у мистецтві танцю – комплекс знань про людину. Теоретична основа починає проявляти себе від задуму балетмейстера в теорії і на практиці, а після – вона втілюється в його художню конкретику у всіх значних епізодах твору, в зовнішній техніці. У цьому випадку сценарій є канвою любого хореографічного твору: танцю, етюду, композиції, балетної вистави. Іншими словами, найбільш виразні твори в хореографії народжуються саме тоді, коли у їх основі закладена схема, яку балетмейстеру належить довести до глядача через повноцінну драматургію з розвиненим сюжетом, яскравими характерами персонажів і точно визначеною епохою. Лише при такій розробці ці характери можуть хореографічно самовизначитись.

У результаті засвоєння теорії та практики хореографи повинні не лише копіювати життя, а відображати реальність із погляду повсякденного побуту та наполегливо вивчати природу танцювального мистецтва. Лише за цієї умови у танці можливо створити виразні елементи, за допомогою яких балетмейстер може втручатись в 2то-годення, навчитись зображувати засобами виразності реальні відносини між людьми як за формою, так і за змістом.

Знання теорії помітно збагачує творчий процес хореографа, дає впевненість і активність у пошуках виразних засобів. При всій відмінності творчих темпераментів. Художніх і жанрових пристрастей балетмейстера, теорія об'єднує і розкриває потенційні можливості кожного індивідуально. Дуже важливо, щоб у структурах композицій спостерігалась активна фантазія, імпровізація, у процесі розвитку передбачуваної теми, тоді з'являються оригінально історично виправдані форми.

Балетмейстерові необхідно розвивати усі складові частини хореографічного твору, добре знати фольклорні основи різних народів і вміти творити свої матеріально-пластичні форми, засвоївши, що це матеріальна база для творення нових хореографічних образів. Сам процес творення сюжету тексту, драматургії формується тоді, коли хореограф розуміє і відтворює свою особисту духовно-життєву пластику.

Впевненість у своїх знаннях і бажання розпочати роботу над своїм твором виникає тоді, коли є ідея, як розвинути експозицію, думка, як виразити зав'язку, побудувати розвиток дії, досягти кульмінації і розв'язки.

Творчий процес балетмейстер поєднує із своїм сценічним задумом, шукаючи необхідну матеріальну форму образу, яка інтонаційно-пластично спрямовується у танцювальне дійство. Далі із розвитком сюжету до цієї форми додається духовно-життєва пластика із думкою-часткою. Відбувається подальший розвиток сюжету та продовжується відбір відповідної матеріальної форми. Декілька ма-

теріально досягнутих форм дають сюжетну побудову думки-хвилі і ведуть до думки-епізоду. Так всі частинки твору обростають духовно-життєвими частками. Все це наповнює танцювальну атмосферу твору життєвою достовірністю, де глядач акцентує у кожному образі свою об'єктивну логіку до всіх частин тіла і в усіх еволюціях танцю. Думка-аналіз фіксує у своїй свідомості всі засоби образності. Це досягається матеріальною формою, духовною пластикою, елементами зображення.

Сюжетні лінії, прийоми, засоби у танці закріплюються у свідомості і у м'язовому відчутті, створюючи творчу концепцію. Основні творчі засоби, акцентуючи думки-схованки, будуть висвітлювати сприйняття балетмейстером сценарію, музики і власне його пластичне вирішення твору.

У літературно-життєвому викладі змісту заносяться всі творчі думки, реалізуючи задум, маючи при цьому певну послідовність, прагнучи до художньої завершеності.

Балетмейстер творчо взаємодіє із хореографічним логічним дійством навколо ідеї, сюжету, образу. Фантазує і вибирає етапи, записані у сценічній розробці, відтворюючи їх у наступній послідовності:

- створює лібрето сценарію і розподіляє його на п'ять частин хореографічної драматургії;
- підбирає матеріальні форми для створення образу, внесення національної специфіки для фольклорних форм;
- вводить духовно-життєві елементи до розвитку образу та сюжету;

- зображує прикмети епохи, жанрові середовища і соціальні риси;
- підбирає форми до хореографічної специфіки і сучасні технічно-ефективні засоби;
- створює естетично-художню завершеність всіх складових частин твору.

Сценарна розробка може створюватись швидко чи довго. Важливо, щоб навколо неї концентрувались думки, почуття, цінні відкриття, які виникають у підготовчому періоді розвитку змісту, образів. Пошук та знахідки танцювально-захоплюючих форм розробляються до найдрібніших подробиць, а також хореографічно розвиваються всі події, які виникають навколо життєвої ситуації сценарію. Вірно складена сценарна розробка наміченого твору для хореографа стає теоретичним наставником і порадиником.

Народні, класичні та бальні форми балетмейстера – все це тільки матеріальна основа, на якій зосереджується виразність і змістовна пластика. Життєва пластика, духовні переживання людини, міміка, жести, пози, ракурси – це осмислена основа, яка розвиває змістовність у матеріальній формі всіх частин тіла.

Щоб розвивати зміст, вносити життєво-осмислену пластику в цю матеріальну форму згідно сценарію, необхідно розвивати сюжет у танцювальну дію. Хореограф внутрішнє усвідомлює як поєднати матеріальні форми з життєвою пластикою і досягнути єдності змісту. На основі свого сценарного задуму, в якому теоретично відзначені п'ять частин хореографічної драматургії, практично відтворює поетапно образні дії та зміст в танці.

Коли хореограф навчився складати сюжет, його сценарій з життєвими подіями потребує втілення в усвідомлені форми, які діють на розум, почуття чи уяву глядача. Він до кінця викриває здатність життєвої пластики через танок, показуючи суть образів у їх змістовно-виразних діях. Якщо балетмейстер реалізує свій задум, то він шукає в своїх виразних рухах безумовне вольове ствердження образу у формах танцю. Внутрішня техніка, м'які рухи тіла та вчинки, тонкі інтонації, духовно-переконливі, невідмовно-віддані хореографічні дії особливо переконливо діють на почуття глядача.

Термін «сюїта» походить з французької мови і означає «ряд, послідовність».

Саме сюїта - це форма музичного твору з кількох самостійних, контрастуючи між собою частин, об'єднаний спільним художнім задумом.

Хореографічна сюїта – це хореографічна композиція, складена з кількох танців, об'єднаних однією темою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голдрич О.С. Хореографія. – Львів: СПОЛОМ, 2006
2. Захаров Р.В. Записки балетмейстера. – М.: Искусство, 1976.
3. Захаров Р.В. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта. – М.: Искусство, 1983.

4. Колосок О.П. Пошуки образного рішення хореографічної композиції./ О.П.Колосок. – К.:Видавничий центр НАУ, 1997.